

PRO MEMORIA

130-lecie urodzin Flory Lilienfeldówny (13 I 1886–14 VII 1977), botanika i genetyka roślin, ur. we Lwowie, zm. w Mishima w Japonii, absol-

wentki Uniwersytetu Lwowskiego, gdzie uzyskała doktorat pod opieką naukową prof. Mariana Raciborskiego, na podstawie pracy z zakresu systematyki wątrobowców. Opracowała kilka rodzin roślin jednoliściennych

do pierwszego tomu *Flory polskiej*. Przez dłuższy czas przebywała w Berlinie, specjalizując się w genetyce pod kierunkiem współtwórcy tej dziedziny Karla Ericha Corrensa, zatrudniona jako jego asystentka. Studia uzupełniające odbyła w Szwecji i Danii. Przez krótki czas pracowała w Polsce, w stacji doświadczalno-hodowlanej Towarzystwa Akcyjnego „Siew” w majątku Włoszanowo koło Gniezna, uczestnicząc w pracach hodowlanych nad nowymi odmianami m.in. pszenicy i żyta. W 1929 roku wyemigrowała do Japonii, gdzie spędziła resztę życia, z przerwami na wyjazdy na wyspę St. Thomas (Wyspy Dziewicze) oraz do Stanów Zjednoczonych. Pracowała w różnych instytutach badawczych, przez dłuższy czas w National Institute of Genetics w Mishima, współpracując ze znanym genetykiem Hitoshi Kihara. Autorka ok. 40 publikacji, głównie z genetyki, zwierających m.in. opisy licznych krzyżówek gatunków z rodzajów *Triticum* i *Aegilops*. Cieszyła się dużym uznaniem w japońskim środowisku naukowym. Prochy jej zostały złożone w buddyjskiej świątyni Ryutakuji w Mishima.

90-lecie urodzin, 10-lecie śmierci Jerzego Dziewolskiego (5 IV 1926–20 IV 2006), leśnika, działacza ochrony przyrody, ur. w Szczawnicy, zm. w Krakowie, pracownika Biura Urządzenia Lasów, później dwóch parków narodowych – Pienińskiego i Ojcowskiego oraz Zakładu Ochrony Przyrody PAN. Absolwent SGGW, uzyskał doktorat na Wydziale Leśnym Akademii Rolniczej w Krakowie. Autor ponad 140 publikacji dotyczących ekosystemów naturalnych i zmienionych przez człowieka, zwłaszcza zbiorowisk leśnych w parkach narodowych i rezerwach. Wiele prac poświęcił Pienińskiemu Parkowi Narodowemu, gdzie prowadził m.in. wieloletnie studia nad zmianami struktury i zasobności drzewostanów, a także Ojcowskiemu Parkowi Narodowemu; uczestniczył w zespołowych badaniach produktywności ekosystemów leśnych w Puszczy Niepołomickiej w ramach Międzynarodowego Programu Biologicznego, kontynuowanych później w Gorcach.

100-lecie śmierci Władysława Rotherta (6 VIII 1863–16 I 1916), anatoma, fizjologa roślin, ur. w Wilnie, zm. w Petersburgu. Absolwent uniwersytetu w Dorpacie, pogłębiał wiedzę w niemieckich i francuskich uniwersytetach; docent i doktor uniwersytetu w Kazaniu; profesor uniwersytetów w Charkowie i Odessie. Zwolniony z ostatniej uczelni za występowanie w obronie wolności nauki, odbył podróże na Cejlon i Jawę, gdzie przebywał w Ogrodzie Botanicznym w Buitenzorgu – holenderskim ośrodku badań tropikalnych, prowadząc m.in. studia nad morfologią i anatomią lian. Po powrocie do Europy osiadł w Krakowie, gdzie rozpoczął starania o wakujące stanowisko profesora anatomii i fizjologii roślin Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany przez profesorów UJ, nieoficjalnie pełnił kierownictwo katedry przed I wojną światową; niestety, Ministerstwo w Wiedniu nie wyraziło zgody na jego mianowanie. Przebywał później m.in. w Rydze, Kijowie i Petersburgu. Publikował prace z zakresu anatomii, fizjologii, florystyki

i systematyki roślin, ogłaszane w językach niemieckim, polskim i rosyjskim. Do klasycznych należą publikacje dotyczące ruchów i wrażliwości roślin, zwłaszcza heliotropizmu (1894) oraz budowy naczyń roślinnych (1899). Wprowadził do fizjologii roślin pojęcia wrażliwości i percepcji bodźców, dla analizy zjawisk ruchów foto- i geotropicznych (zob. *Wiadom. Bot.* **37**(1/2) (1993): 130).

100-lecie śmierci Szczęsnego Kudelki (18 V 1844–3 VI 1916), fitopatologa, ur. w Kętach, zm. w Humaniu, absolwenta wyższych szkół rolniczych w Dublanach i Żabikowie, doktora Uniwersytetu w Lipsku, nauczyciela szkół rolniczych w Czernichowie i Prószkowie, docenta uczelni w Dublanach. Był autorem prac dotyczących botaniki rolniczej, mykologii i fitopatologii, a także m.in. pionierskiego na polskim gruncie podręcznika fitopatologii (1881) (zob. *Wiadom. Bot.* **38**(1/2) (1994): 118).

50-lecie śmierci Heleny Józefy Krzemieniewskiej (13 III 1878–28 V 1966), fizjologa roślin, mikrobiologa gleby, badaczki m.in. śluzowców, ur. w Lachowie w dawnym pow. Szczuczyńskim, zm. we Wrocławiu. Była żoną Seweryna Krzemieniewskiego, z którym współpracowała, fizjologa i mikrobiologa gleby, profesora m.in. Uniwersytetu Lwowskiego. Jedną z pierwszych absolwentek studiów przyrodniczych w Uniwersytecie Jagiellońskim, po drugiej wojnie – profesor Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zakładu Botaniki PAN we Wrocławiu. Autorka ok. 50 publikacji dotyczących głównie mikrobiologii gleby, miksobakterii, śluzowców, bakterii i grzybów glebowych (zob. *Wiadom. Bot.* **40**(1) (1996): 56).

Alicja ZEMANEK